

TÜRKİYE'NİN EMPERYALİZM'LE İLİŞKİLERİ ÜZERİNE

Bilinen gelişmeler sonucu ülkemizde şu anda, ABD üsleri çerçevesinde gelişen, Türkiye'nin dış ilişkileri ve emperyalist sitem içindeki yerini de içine alan bir tartışma sürmektedir.

ABD-Türkiye ilişkileri on yılı aşkın bir süredir genel sosyalist hareketimizin başlıca konusu olageldiği için bizler bu konuda hayli önalmış sayıyoruz kendimizi. Hattâ «ABD üslerinin kaldırılması» ve «NATO'ya hayır» kampanyalarının bir ölçüde «meşruluk» kazandığı şimdiki durumda sosyalistler, «haklılıklarını ispat etmiş bir tavrı fazlasıyla benimseyen» ve üstelik bunu yeterli bulan bir anlayış içindeler.

Haklılığımızın ve bundan doğan sloganlarımızın meşruluğunun milliyetçilik dozu hayli fazla bir reaksiyon ortamında oluştuğunu belirtelim. Fakat biraz daha derinliğine incelediğimizde, haklılığımızın ispatlanmış olmasının boş avuntusuna kapılmanın da, eski sloganlara saplanıp kalmanın da yeterli olmadığı anlaşılmalıdır.

ABD-Türkiye ilişkileri artık eski biçimleri içinde tekrar kurulamaz. Herkesin kabul ettiği nesnel gerçektir bu. Şu anda tüm siyasal akımlar, ABD de dahil olmak üzere emperyalist sistemle ve hattâ tüm dünya ile kurulabilecek ilişkilerin temel ilkesinin ne olması gerektiği konusunda arayış içindedirler.

Bu arayışın Türkiye'deki egemen sınıflar açısından hangisi doğrultularda yürütülece-

ği ve hangi alternatiflerin mümkün olduğu konusuna girmeden, daha önceki durumun genel bir değerlendirmesini yapmak açıklayıcı olacaktır.

1960'larda özellikle Türkiye solundaki gruplarca savunulan «NATO'dan çıkarılması ve ABD üslerinin kapatılması» talepleri, «Millîci» «anti-emperyalist» bir program ve anlayışın ürünüydüler. «Tam bağımsızlık» sloganı bu nitelikleriyle geniş ve *etkili* kitlelerin «gerçek milliyetçiliklerine sesleniyordu. Bu kampanyada öncülük yapan MDD hareketinin sosyalistleri, emperyalizm ve bağımlı ülkeler arasındaki ilişkiler hakkında şu temel varsayımdan yola çıkıyorlardı: Gerek emperyalist metropol ve gerekse onun «işbirlikçi»leri olan yerli egemen sınıflar için mevcut bağımlılık kurumları vazgeçilmezdir. Diyelim Türkiye'de NATO'dan çıkmak veya üslerin kapatılması gibi «bağımsızlık» yönündeki adımlara kesinlikle izin vermezler. Çünkü bağımlı ülkeler NATO gibi askerî-siyasî paktlar veya üsler olmadan kontrol edilemezler — yani emperyalist sistem içinde tutulamazlar.

Bu varsayımdan hareketle oluşturulan politika şu amaçlara yönelikti: Askerî-siyasî bağımlılıkla da desteklenen iktisadî bağımlılığı savunan «işbirlikçi»ler hariç tüm toplum, ulusal bağımsızlığa ters gelen bu ilişkilere ve bunların kurumlarına karşı «millîci» bir tepki etrafında birleştirilebilir. (Bu programın demokratik taleplerle ilgili yanını inceleme konumuzla dolaylı bir bağı olduğu için dış ta bırakıyoruz).

Görüldüğü gibi temelde mevcut *bağımlılık ilişkisinin biçimlerinin ve kurumlarının değişmez olduğuna dayalı* bir emperyalizm anlayışı vardır.

Aynı temel anlayışın Türkiye'deki egemen sınıflarca da paylaşıldığını on yıllık süre içinde gördük.

Bunun içindir ki NATO'dan çıkılmasını ve üslerin kapatılmasını isteyen sosyalistler, eğer bunlar gerçekleştirilirse kapitalist sistemin ülkede yaşayamayacağını ve çok geçmeden sosyalizme geçilebileceğini düşünüyorlar. Ve genellikle egemen sınıflar da aynı mantıkla hareket ederek NATO ve ABD ile ilişkileri olduğu gibi, canla başla savunuyorlardı.

70'li yılların başında tüm boyutlarıyla en olgun biçimini alan bu temel anlayış, sonraki yılların olayları içinde geçersizliğini ve yanlışlığını gösterecek bir yığın deneyle, sonuçla sarsıldı.

ABD-AET ve Japonya arasındaki ihtilâflar ve Kissinger'in «Yeni Atlantik Paktı» girişimleri daha henüz sonuçlanmamışken Güneydoğu Asya'da Komünistlerin önderliğinde kazanılan zaferler, yeni bir döneme girildiğini en çarpıcı biçimde gösterdi.

Bu yeni dönemin emperyalist sistemde nasıl gelişmelere ve yeni düzenlemelere yol açabileceği *Birikim*'in 4. sayısında incelenmişti. Bunun için detaylara girmiyoruz. Orada emperyalist sistemin kendini savunması, koruması için nasıl bir anlayışa kayabileceği anlatıldı. Biz yalnızca bu anlayış doğrultusunda alınacak yeni tedbirlerin hangi araçlarla ve nasıl

oluşturulabileceğine değine-
lim.

Açıktır ki, 1975'lerde özellikle savaş araçları teknolojisindeki yeni gelişmeler sonucu mesafe engeli geniş ölçüde bertaraf edilmiştir. Dolayısıyla hedef ülkelerin hemen yanında (kuşak ülkelerde) karada sabit üslerin askeri önemi azalmıştır. Şimdi, çevre denizlerde ve uzayda hareketli üslere dayalı bir savunma-saldırı şebekesi kurmak, ABD için daha tercih edilebilir ve mümkün bir yoldur. Kıbrıs'a verilecek yeni statü bu bakımdan ABD için Yunanistan ve Türkiye ile ilişkilerini gerginleştirmeyi göze alacak kadar önemlidir. (Kuşkusuz arzu edilen bu değildi ve olayın nedeni de bundan ibaret değildir.)

Yine Hint Okyanusu ve çevre üslerdeki ABD girişimlerinin artışı da bunu gösteriyor.

Sonuç olarak, Türkiye gibi, sosyalist ülkeler etrafındaki «kuşak ülkeler»de kurulu üsler, hayati önemlerini geniş ölçüde yitirmişlerdir. Ayrıca bu üslerin varlığıyla elde edilen politik-ideolojik yararlar, bu ülkelerdeki yoğun anti-emperyalist kampanyaların hedefi ve kanıtı olduğu için zarara dönüşmektedir. (Yine ekleyelim ki, örneğin Vietnam, Laos ve Kamboçya'da ABD varlığının üsleriyle birlikte sona erdirilmesi şu yukardaki gerçeklerle değil, bizzat bu ülke halklarının ABD'ye zorla kabul ettirdikleri gerçeklerden dolayıdır. Biz sistemin kendi eliyle yapabileceği düzenlemelerden bahsettiğimiz için bunları şimdilik geçiyoruz.)

Emperyalist sistemin korunması ihtiyacının askeri açıdan zorunlu, mümkün yeni biçimlerini böylece sıraladıktan sonra, bizzat sistemin içindeki sosyal-iktisadi gelişmelerden doğan yeni biçimsel düzenlemeleri inceleyebiliriz.

Daha önceki evrelerinde em-

peryalizm, kendi dünya düzenini kurarken şu tarihtopluşsal gerçekten hareket ediyordu:

Bağımlı (veya sömürge) ülkelerin hemen hemen tümünde kapitalist ilişkiler yaygın değildir ve dolayısıyla bu ilişkileri korumak ve geliştirmekte temel çıkarı olan burjuvazi güçsüzdür. Bunun için emperyalist metropolün, sömürge içinde etkisini giderek artırmasına temel olacak kapitalize ilişkilerin kontrolü gelişimini temin için idarî-siyasî ve askeri vesayet altında tutulmaları gerekiyor. İşgâl yönetimi ve ordusu ile hem ülkenin ekonomik kontrolü sağlanıyor, hem de en çok sömürülen sınıfların siyasal tepkileri önlenmek isteniyordu.

1950'lerde, sömürge ülkelerdeki kurtuluş hareketlerinin en azından burjuva milliyetçi kanadını susturmak ve hattâ kendi yanına çekebilmek için sömürgelere «bağımsızlık» verildi. Burjuva milliyetçi hareketin ancak anti-kolonyalist olabilen tepkisi, hemen hemen tümüyle Marksistlerin kontrollerinde olan anti-emperyalist kanattan ayrılmış oluyordu. Önceleri yalnızca sömürgelerdeki yerli ticaret burjuvazisinden oluşan sosyal taban, böylece çok daha genişliyebiliyordu. Ayrıca II. Dünya Savaşı sonrasında alan itibarıyla daha da daralan kapitalist pazarın sömürgelerde kapitalist üretimin hızlandırılmasıyla telif edilmesi zorunluluğu vardı. Sömürgecinin bağımlı, kontrollü bir kapitalizme yöneltilmesiyle, çarpık da olsa, etkin bir kapitalist ilişkiler ağı oluşturuldu.

Gerek metropolün ve gerekse tümüyle emperyalist sistemin alanının korunması, ideolojik düzeyde «soğuk savaş»la formüle edilen, siyasî ve askeri düzeyde bir dizi bölgesel ittifaklar zinciriyle sağlanmaya çalışıldı.

Zincirlerin düğüm yerinde ABD vardı. Ve ABD tüm sistem içindeki ülkelerle ayrıca askeri-siyasî özel anlaşmalar yaparak ikinci bir bağ daha kuruyordu. Bu emniyet ağı, özellikle geri bırakılmış ülkelerin henüz gelişmeye başlayan burjuvazisinin siyasî-sosyal güçsüzlüğünün doğuracağı radikal muhalefetleri son anda önlemek içindi. Ve buna bağlı olarak da geri bırakılmış ülke içinde kapitalist sisteme vazgeçilmezlik kazandıracak ilişkilerin henüz yeterince olgunlaşmamış oluşuydu. Çünkü bu tip ülkelerde yalnızca küçük bir burjuva azınlığı değil, çok daha geniş olan mülk sahibi sınıfları da kapitalizmin yasalalarına, ilişkilerine temelden bağlayacak bir ekonomik yapı, henüz teşekkül halindedir.

1970'lere gelindiğinde Türkiye gibi bazı ülkelerde kapitalist ilişkiler hayli güçlenmiştir. Kapitalizm, sistemin işleyişinden bir ölçüde de olsa tedirginlik duyan orta küçük mülk sahibi sınıflar da dahil, oldukça geniş bir sosyal tabana kendini kabul ettirmiştir. Ülke, birtakım askeri-siyasî bağların zorlaması ile değil, yapısal durumu ile de emperyalizme, evrensel kapitalist pazara bağımlıdır artık. Ülkenin bu bağı reddetmesi ancak toplumsal değişimle mümkündür. Yani gelişen kapitalizmin getirdiği temel sınıf mücadelesinin sonucuna bağlıdır. Bunun anlamı ise, sistemi (emperyalist ilişkileri) ülke içinde bizzat kendi sınıf çıkarı için savunacak etkin bir toplumsal gücün varlığıdır. Öyleyse bu alanın kendi savunması kendine bırakılabilir.

Böyle bir karar, geri bırakılmış ülkenin kapitalistleri için eskiden olduğu gibi korku uyandırmaz o kadar. Üstelik sermayenin artık kendi ülkesinde savaş sanayisinin belli bölümlerine yatırım ya-

pabilecek derecede iç pazar sıkıntısı çektiği bir evrede. Hatırlanacağı üzere Türkiye'de —daha Kıbrıs olayı olamışken— büyük sermayenin «ulusal savaş sanayi» için ciddi girişimleri başlamıştı bile. O dönemde Donanma ve Hava Kuvvetleri Güçlendirme Vakıflarıyla daha çok geniş kesimlerin tasarruflarından bir bölümünü bağış olarak vermesiyle oluşturulan sermayelerin yarı-resmî teşebbüsler eliyle savaş araçları sanayisine yatırılması ön plandaydı. Şimdi ise daha da palazlanmış özel sermayeler, tekeli sermaye grupları bizzat savaş sanayisine yatırım yapmaya isteklidirler.

Durum açıktır. ABD ambargosu ve üslerin statüsünün değişmekte oluşu —ki bu hükümet bile bunları kapatabilir— Türkiye'nin emperyalist sitemle ilişkilerini temelden etkilememiştir. Hükümet ve CHP, özellikle NATO ile ilişkilerin korunmasına özen göstermekte, ülkenin savunmasının yine Batı Avrupa - Atlantik mihverine bağlı olmasını temel almaktadır. Çünkü her iki siyasal akım da, emperyalizmin genel çerçevesi dışında bir çözüme, yapısı gereği kabul edemeyecek olan tekeli sermaye ile belli ilişkiler içindedir.

Sonuç olarak, ABD üslerinin varlığı ve hattâ NATO, Türkiye'yi emperyalist sisteme bağımlı kılan temel unsurlar değildir. Böylesi ilişkileri olmayan birçok ülke gibi Türkiye de emperyalist sisteme kendi yapısal karakterinden ötürü bağımlıdır ve bu yapı niteliği korundukça, bu yapının sınıf ilişkileri aynı kaldıkça iç ve dış politikasında seçeceği yollar emperyalizmin mümkün gördüğü kanallar içinde kalacaktır. Çünkü bu ülkeyi emperyalizme bağlayan, ona tabî olmayı zorunlu kılan şey, askeri-siyasî bağların, mekanizma-

ların dış görünüşleri, kurumları değil, bizzat o ülkenin —bu askeri-siyasî ilişkileri de kullanabilen iç— toplumsal-ekonomik düzenidir.

Bu sonuç kabul edildiğinde «bağımsızlık», «ulusal savunma» v.b. sloganların daha da dikkatle ele alınmasının gereği anlaşılır. Şöyle ki; eğer bağımsızlıktan —şimdiye kadar öne sürüldüğü üzere— askeri üslerin kaldırılması, NATO'dan çıkılması gibi kurumsal değişimlerin gerçekleştirilmesi, anlaşılıyorsa, bunun, bugünkü hükümet tarafından bile yapılması mümkün olduğu söylenebilir. Örneğin Arjantin, Şili, Brezilya, Güney Afrika, Endonezya gibi ülkelerde ne ABD üsleri ne de NATO gibi askeri-siyasî kalıcı örgütlenmeler yoktur. Ama buna rağmen bugün hiç kimse bunların emperyalist sisteme bağımlı, onun içinde olduğu gerçeğini reddedemez. Türkiye'nin jeopolitik durumu v.b. gerekçelerin hiç değilse ABD için artık fazla önemi kalmadığı açıktır. Eğer Türkiye'nin kendisi bu jeopolitik durumundan kaygıya kapılırsa o zaman ABD'nin sistemin genel dengesi adına talep ettiği şeylere boyun eğmelidir. Nitekim Kissinger'ın Türkiye'yi hedef alan «kimse bizi askeri ilişkilerin kesilmesiyle tehdit edemez» anlamındaki sözleri bu güveni —yani Türkiye'nin sistemden kopamayacağını— yansıtıyordu.

Elbette direkt askeri ilişkilerin azalması veya kaldırılması son tahlilde emperyalist sistemi zayıflatan bir olgudur. Ama kısa vadede şoven milliyetçi bir akımın ülkeye yaygınlaştırılmasına da hizmet eder.

Aynı şey «ulusal savunma» için daha fazla doğrudur. Bugünkü dünyada hele Türkiye gibi her alandaki potansiyeli belli bir ülkede çağdaş teknolojiye uygun, onu sürekli izleyen bir savaş araçları sanayisinin kurulamayacağı-

nı alıklar dahil herkes bilmektedir. O zaman bütün bu propaganda, toplumsal fonların bir avuç tekeli sermayenin «millicilik» etiketiyle tatlı ve garantili kârlar sağlamasına yarayacaktır. Savaş araçları üretimine ağırlık veren kesimlerin her ülkede en şoven en saldırgan kesimler olduğu deneylerle sabitken böylesi bir akıma kamuoyu hazırlamak, herhalde halklar arasında kardeşçe ilişkileri ilke olarak savunanlara düşmez.

Bugün, Türkiye'de, «kendi özgücüne güvenmek» gibi çok çok başka bir durumda, çok çok başka bir tarihtönemin nesnel zorunlulukları gözönüne alınarak söylenen bir sözü, bu konuda bağıra çağıra söylemek ve bunu Marksist - Leninist'lik gibi göstermeye kalkmak ihane-tin de ötesindedir. Yukarıdaki slogan, kuşatılmış halde ve karşı devrimci güçlerin sürekli baskıları karşısında uzun sürecek bir mücadeleyi yürütme göreviyle yükümlü devrimci kadroları ve kitleleri bu mücadelenin zorluğunu bilerek hazırlamak için söylendi. Bunu en iyi bilmesi gerekenler ise aynı sloganı bugün söyleyenlerdir. Ve bugün bu sözlerle kendi gücüne güvenmesi öğütlenenler, böyle bir politikayı uygulamakla başbaşa kalanlar herhalde devrimciler değildir. Öğütçüler de öyle.

Bir ülkenin hem etkin kapitalist üretim ilişkilerine sahip oluşu, hem de emperyalist sistemden bağımsız olması mümkün değildir. Aksine bir söz saçmadır. Çünkü kapitalist-emperyalist sistemin tariht gelişimi tüm dünyanın bu ilişkiler ağına göre düzenlenmesi yönündedir. Tüm dünya ilk kez bu üretim tarzında bir ekonomik bütünlük kazanır. Alanlar arasında sistemin özüne uygun bağlar kurulur. Bu bağlar metropol ve bağımlı ülkeler arasındaki tabilik ilişkilerini yansıtır.

Bağımlı ülke içinde kapitalize ilişkiler tabilik ilişkisi korunmak kaydıyla geliştirilir. Yani emperyalist dünya sistemi farklı alanlar arasında bağların gelişmesini, sıklaşmasını getirir ama bu bağların hiyerarşik özelliğini, bağımlı ülkelerin metropollerce kontrolünü öngörür. Sistemin içindeki mücadeleler, bağların bu niteliği aynı kalmak şartıyla hiyerarşinin en üstüne yerleşmek için verilir. Sosyalist dünya düzeni, emperyalist dönemde alan olarak hemen hemen tamamlanmış bu ekonomik bütünlüğü çok daha ileri düzeyde kurmaya temel alır. Bağları reddetmez, bağların niteliğini reddeder ve bu niteliği değiştirmeye yönelir. Bunu da herhangi öznel ölçüler adına değil, bizzat işçi sınıfının nesnel koşullarından hareket ederek öngörür. İşçi sınıfının uluslararası birliği eksenini etrafında, tüm ulusların, halkların birliğidir sosyalist dünya düzeni. Burada uluslar, halklar arasında her türlü imtiyaz, eşitsiz uygulama, tabilik temelden ilke olarak reddedilir. Bağların bu ilkelere aykırı gelen yanları varsa bu bağlar içinde düzeltilir, eleştirilir, gerekirse mücadele edilir, ama bağlar reddedilmez.

Bağımsızlık, ulusal savunma (veya bu koşullarda aynı anlama gelen kendi gücüne güvenme politikası) gibi sloganların, Türkiye sosyalist hareketinin bugünkü öznel koşullarının da etkisiyle aslında tekeli sermayenin rahat hareket etmesine imkân tanıdığını söylemek yanlış olmayacaktır.

TÜRKİYE'DE DIŞ POLİTİKA TARTIŞMALARI

Temmuz ayından itibaren daha da hız kazanan yeni düzenlemelere girmek ihtiyacı mümkün bazı alternatifleri su yüzüne çıkarıyor. Bugün Türkiye dış politikası ü-

zerinde mülk sahibi sınıfların çeşitli kesimlerinde farklı çözümler ileri sürülmektedir. Klasik kapitalist ülkelerde farklı sınıfların farklı dış politika ve savunma anlayışları olmasının olağan karşılanması gibi bir manzara, genel hatlarıyla ülkemizde de oluşmuştur. Böylece şu üç farklı görüş tartışma alanındadır:

1) Emperyalist sisteme ve ABD'ye bağımlılığın daha dolaylı kanallarla sağlanması için yeni bir düzenlemeye gidilmesini isteyen ve bunun için daha da etkili bir bölgesel ittifakın (özellikle İran'la) temel alınmasını isteyenler (AP-CGP ve MHP tarafından): Bunlar çekirdeğinde İran ve Türkiye'nin olduğu, Basra körfezinin emirlikleri ve belki Suudi Arabistan'ın da dahil olduğu bir ittifakın kurulmasını ekonomik-siyasi-askeri açıdan elverişli bulmaktalar. Hatta askerî konuda, savaş araçları sanayiinde ortak yatırımlara gidilmesine hayli isteklidir. Dış işleri Bakanı Çağlayangil'in tam üsler konusunun kritik olduğu günlerde yaptığı Basra ülkeleri gezisi herhalde tesadüf değildir. İran'la epeydir sürdürülen ilişkiler ve bu konuda anılan partilerin yayın organlarında geliştirilen planlar daha henüz tazedir. Bu genel çerçevede farklı bir politika teklifi MHP'den gelir. O da «Esir Türkler» temasını öne sürerek ABD ve emperyalizmin bölgedeki mızrak ucu olmayı amaçlayan ve böylece Sovyetler Birliği'ne karşı salt askerî değil, kendince askerî-ideolojik bir kışkırtma unsuru oluşturmaya dayanan bir plandır. Bununla MHP çok daha fazla askerî imkânın ABD'den sağlanabileceğini düşünebilir.

2) İslâm ülkeleriyle ittifak yapmaya yönelik ve eğer bu oluşturulabilirse Arap ülkelerinin petrol ve mali zenginli-

ğine dayalı olarak ABD ve emperyalist metropollerle daha verimli ilişkilere girmek. Bu eğilimin aşırı ucu, bir islâm ittifakı ile metropolümsü bir dünya gücü olmayı bile hayal ediyor. (MSP tarafından) Mümkün alternatiflerin en zayıfı bu. Ancak 1. alternatife ek bir ek değeri olabilir.

3) Emperyalist sistemle askerî ilişkileri asgariye indirmek ve bunun yaratacağı olumlu hava içinde saldırılmazlık anlaşmaları, daha geniş bir alana yönelik diplomatik temaslar yoluyla «askerî açıdan bağımsız» bir ülke görünümünü edinmeye çalışacak bir politika. (CHP tarafından) Bu politika, uluslararası yumuşamayı dikkate almakta, reformist, sosyal demokrat iktidarların var olduğu Avrupa ülkeleri içinde yer almaya çalışmakta ve olabileceği kadar da «blok-suz» tabir edilen ülkelerle ilişkileri geliştirmek isteyen «çok yönlü», «barışçı» bir politikaya oynamaktadır. Bu alternatifin gözle görülür eklektizmi yanında, savunucularının aerek yakın geçmişteki Kıbrıs uygulamalarının niteliği, aerekse ülkenin son otuz yıllık dış politikasının yarattığı handikapları (Kurtuluş Savaşı veren ülkelere düşmanca tavırlar v.b) kolayca asamavacağını bilmesi şu andaki zaafını oluşturuyor. Belki de bu yüzden Demirel Ecevit'i açıkça «ne istiyorsa söylemeye» çağırdı. Ecevit'in buna verdiği cevap basit, biçimsel bir «iktidar önce ne istediğini söylemelidir» cevabı oldu.

Görüleceği gibi her üç politika da geçmiştekinden «daha bağımsız»mış gibidir. Dış ve iç politikanın aynı mantıktan kaynaklandığını bilenler için bu görünüşün aldaticılığı açıktır. Üstelik bağımsız olmanın bu çağda her iki dünyaya sistemi açısından da mümkün olmadığı açıkken. Bu durumda Türkiye dış po-

litikasının yeni yönelişini tesbit etmek önem kazanıyor. Ana hatlarıyla tarif ettiğimiz 1. alternatif *şimdilik* mümkün görünenidir. Bu politika 2. alternatifi kısmen kullanabilir. İran-Türkiye ittifakı iç politikaya da hayli etkili unsurlar taşıyabilir. Zaten 1. ve 2. alternatife kabaca birleştikleri nokta, Türkiye'nin ekonomik ve siyasi gerekçelerle Ortadoğu'da bir güç olmasını istemeleridir. Bu isteğin gelişen sanayinin dış pazar arayışlarına da uygun geldiği açıktır.

Sosyalist hareketin bu konuda tavrı üzerine söyleyeceğimiz kısadır ama sanırım yeterince açıktır: Bugünün dünyasında ve anlaşılan biçimde bağımsız dış politika mümkün olmadığı gibi, dış politikanın bağımsızlığı da mümkün değildir. İç politika'nın belirlediği bir dış politika biliriz. Toplumsal yapı değişikliğini geri plana iten bir dış politika tartışması, dış politikayı toplumsal yapıdan soyutlayarak dış politikada köklü değişimler talep etme mantığı temelden sakattır. Tekrar belirtmeli ki «bağımsız dış politika» tezinin Türkiye'deki egemen çevrelerce anlaşılış ve kullanılış biçimine son derece dikkat etmek gerekir. «Anti-emperyalizm» ve «bağımsız Türkiye» sloganlarının aynı veya çok benzerlerinin şu sıralarda faşistler tarafından kullanılabilmesini, sadece kafa karıştırma, aldatmaca diye nitelenecek dar görüşlülükten başka bir şey değildir. Geniş kitlelerde yaygın anti-ABD duyguları, anti-Sovyet sloganlarla yumuşatma işinde ibret verici bir beraberlik içinde olan Ülkü Ocakları ve PDA'cı fraksiyonların bu işi yapıları gereği üstlendikleri bellidir. Onların bu beraberliğinin özünü işçi sınıfına, emekçi kitlelere

açıklamanın, anlatmanın, Marksistlerin görevi olduğu da aynı şekilde bellidir.

ÖMER LAÇİNER

YENİ DEVRİM TEORİLERİNİN ELEŞTİRİSİ

Jack Woddis,
Bilim Yayınevi,
215 sayfa, 15 Lira

Afrika üzerinde geniş ve ayrıntılı bilgi sahibi bir Marksist olan Jack Woddis *Yeni Devrim Teorilerinin Eleştirisi*'nin ilk kitabında Cezayir Devrimi'nin ideologu Frantz Fanon'u ele alıyor.

Politik iktidarın sınıfsal yapısını ve varolan toplumsal-ekonomik düzeni o güne dek ezilen sınıfların yararına değiştirmeyi amaçlayan devrimci bir ideoloji, karşısında iki önemli sorun bulacak demektir. Bunlardan birincisi, egemenliğini koruyan toplumsal düzene karşı gelişen hareketlerin temelini oluşturan ve yaşanan toplumsal-ekonomik koşulların tarihi bir ürünü (ve henüz gerçekleşmemiş bir güç) olan *nesnel* eğilimlerin bu ideolojiyle ne ölçüde çakıştığı sorunudur. İkincisi ise devrime katılanların benimzedikleri *öznel* amaçların söz konusu devrimci ideoloji doğrultusunda geliştirilmesi sorunudur.

Cezayir'in Fransa'ya karşı verdiği bağımsızlık mücadelesinin ideolojik temellerini oluşturmaya çalışan Fanon bu sorunlarla karmaşık ve geri kalmış bir toplumsal yapı içinde karşılaştı. Ülkede kurtuluş hareketleri yoğunlaşırken, sanayi ve tarım büyük çoğunluğu Fransız olan kapitalist işletmelerin elindeydi. Cezayir'e yerleşen Fransızların (kolonlar) kendi «üstün» kültürlerini yaymak için ırkçı bir tutumla uyguladıkları politikalar de-